

Załącznik do zarządzenia nr 32 Rektora UŁ z dnia 3.12.2025 r.

PROGRAM MIKROPOŚWIADCZENIA

Tytuł: Metodyka nauczania Edukacji obywatelskiej

Krótki opis:

Kurs ma na celu wsparcie w przygotowaniu nauczycieli szkół ponadpodstawowych do prowadzeniu lekcji z nowego przedmiotu: edukacji obywatelskiej. Uczestnicy powinni po kursie posiadać wiedzę i wzmocnić posiadane kompetencje dydaktyczne związane z nowym przedmiotem nauczania w kontekście szeroko pojętego kształcenia obywatelskiego na II i III etapie edukacyjnym. Jego celem jest umożliwienie skutecznego przekazywania wiedzy i kształtowania umiejętności obywatelskich oraz wsparcie nauczycieli w prowadzeniu nowoczesnych zajęć dydaktycznych. Kurs dostarcza narzędzi i metod dydaktycznych, które można wykorzystać w szkolnej praktyce edukacyjnej (m.in.: symulacja, design thinking, metoda odwróconej klasy). W programie szkolenia szczególne miejsce poświęcono projektowi edukacyjnemu, który dla uczniów liceów i techników jest obowiązkowym przedsięwzięciem umożliwiającym podejmowanie realnych aktywności w środowisku lokalnym. Zajęcia w swoim założeniu mają na celu restrukturyzację wiedzy i umiejętności dydaktycznych nauczyciela i dostosowania ich do wymogów nowego przedmiotu; wpisują się tym samym w proces kształcenia ustawicznego - uczenia się przez całe życie.

Szkolenie ma wymiar praktyczny i przygotowane jest w oparciu o podstawę programową Edukacji obywatelskiej (Dz. U. R. P. z 26 III 2025, poz. 382) - nowego przedmiotu nauczania zastępującego przedmiot historia i teraźniejszość. Przedmiot jest nauczany w szkołach ponadpodstawowych od dnia 1 września 2025 r.

Grupa docelowa:

Nauczyciele posiadający kwalifikacje do prowadzenia zajęć z historii i teraźniejszości, nauczyciele wiedzy o społeczeństwie, nauczyciele historii oraz pozostałe osoby zainteresowane rozwijaniem kompetencji społecznych i obywatelskich i uczniów.

Warunki formalne i merytoryczne, jakie należy spełnić, aby uczestniczyć w danej formie kształcenia:**Formalne**

– dyplom studiów I, II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych nauczania historii, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych nauczania wiedzy o społeczeństwie (konieczność złożenia dokumentu w procesie rekrutacyjnym). Decyduje kolejność zgłoszeń.

Merytoryczne

– uczestnicy powinni posiadać wiedzę z zakresu wiedzy o społeczeństwie oraz posiadać motywację do poszerzania wiedzy i umiejętności dydaktycznych rekomendowanych i szczególnie przydatnych w edukacji społecznej i obywatelskiej.

Sposób uczestnictwa i forma kształcenia:

Kształcenie ma formę kursu. Kurs realizowany będzie w formie 16 godzin zajęć stacjonarnych oraz 10 godzin pracy online przeznaczonych na realizację scenariusza projektu edukacyjnego i 2 godziny na ewaluację scenariuszy projektu (online).

Wymiar godzinowy kursu: 28 godzin

Liczba godzin kursu realizowanych stacjonarnie lub zdalnie: 16

Praca własna na podstawie udostępnionych materiałów online: 10 oraz 2 godziny ewaluacja z udziałem prowadzącego zajęcia.

Metody i sposoby weryfikacji efektów uczenia się uwzględniające nadzór i weryfikację tożsamości:

Ocena końcowa składa się z dwóch komponentów:

- Zaliczenie pracy końcowej: opracowanie kompletnego scenariusza projektu (według podanego wzoru) z zakresu edukacji obywatelskiej: 50%. W przypadku oddania niekompletnej pracy, komponent oceny obniża się proporcjonalnie do zakresu uchybień/braków).
- Obecność i aktywny udział w zajęciach, (dyskusjach, prezentacja stanowiska w sprawie, dzielenie się doświadczeniami): 50% (w wypadku nieobecności na zajęciach, konieczność zaliczenia opuszczonego materiału).

Komponent aktywności ustala się jako:

Brak aktywności 0 %

Mała aktywność 15 %

Średnia aktywność 25 %

Duża aktywność 50 %

Za ukończenie kursu przyznawany jest 1 punkt ECTS

Stosowany system oceny:

Oceny będą wystawiane na podstawie poniższej skali:

100-85% – bardzo dobry (5)

84-71% – dobry (4)

70-51% – dostateczny (3)

50% i mniej – brak zaliczenia

Uzyskane kwalifikacje:

Uzupełnienie posiadanych kwalifikacji w zakresie stosowania metod i narzędzi dydaktycznych do rozwijania kompetencji obywatelskich u uczniów.

Wskazanie zapotrzebowania rynku pracy i/lub otoczenia społeczno-gospodarczego na dane kompetencje/kwalifikacje:

Kurs powstał w odpowiedzi na wprowadzenie do szkół ponadpodstawowych nowego przedmiotu: *Edukacja obywatelska*. W jego podstawie programowej podkreśla się wagę edukacji obywatelskiej w procesie wychowania nowego pokolenia i tym samym tworzy potrzebę kształcenia uczniów w tym zakresie. Kurs umożliwia zdobycie praktycznych – dydaktycznych kompetencji przydatnych i wspierających rozwój postaw pro-wspólnotowych i pro-obywatelskich wśród uczniów. Jest on zaprojektowany z naciskiem na kreowanie kompetencji obywatelskich oraz konkretne działania, które powinny dać uczniowi poczucie sprawczości w podejmowanych aktywnościach w lokalnym środowisku społecznym. Tego rodzaju założenia przedmiotu wymagają od nauczycieli adekwatnych metod, sposobów działania oraz wyjścia z edukacją obywatelską poza ramy systemu klasowo-lekcyjnego do lokalnego środowiska i instytucji, które mogą wesprzeć proces dydaktyczny w zakresie kształcenia obywatelskiego.

Wyniki międzynarodowych badań kompetencji obywatelskich ICCS z 2022 r.¹ wskazują, iż polscy uczniowie dobrze rozumieją zjawiska społeczne i polityczne. Natomiast cechuje ich brak zaufania do systemu politycznego jak również coraz większy brak zaufania do jakichkolwiek instytucji życia społeczno-politycznego oraz źródeł pochodzenia informacji. Młodzi ufają bardziej mediom społecznościowym niż tradycyjnym oraz słabo radzą sobie z weryfikacją informacji zaczerpniętych z Internetu. Na tle innych państw wyróżnia polskich uczniów zaangażowanie w wolontariacie oraz szkolna samorządność rozumiana jako udział w głosowaniu w wyborach do samorządu szkolnego. Samorządność jednak rzadko oznacza podejmowanie decyzji. Wszystkie powyższe czynniki skłaniają do tego, by polscy uczniowie w praktyce nauczyli się współdziałać w środowisku lokalnym i podejmowali realne tematy i mieli realny wpływ nie tylko na sprawy bezpośrednio dotyczące ich, ale również ich lokalnego środowiska. Warto by uczeń stawał się aktywnym i zaangażowanym członkiem lokalnej społeczności, by podejmował działania, które zapewnią mu współdziałanie i poczucie sprawczości.

¹ *Młodzi w demokracji. Wyniki międzynarodowego badania kompetencji obywatelskich, ICCS 2022*, red. O. Wasilewska, Warszawa 2023, ss. 207; https://iccs.ibe.edu.pl/wp-content/uploads/2023/12/ICCS-2022_raport.pdf.

Na potrzebę tego rodzaju szkoleń wskazują również dyrektorzy szkół ponadpodstawowych. Podkreślają rolę nauczycieli rozumiejących rolę edukacji obywatelskiej w wychowaniu nowego pokolenia Polaków. Tylko odpowiednio przygotowani nauczyciele wyposażeni w nowoczesne narzędzia będą w stanie odpowiednio przeprowadzić zajęcia z nowego przedmiotu. Kurs stanowi zatem odpowiedź na tego rodzaju zapotrzebowanie.

Najbliższe terminy: styczeń 2026.

Cena: 900 zł, dla szkół partnerskich Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ: 700 zł.

Treści programowe:

Metodyka nauczania Edukacji obywatelskiej,

program 28 g. kursu (16 g. zajęć stacjonarnych + 10 g. na wykonanie scenariusza projektu + 2 g. ewaluacji prac uczestników)

Nr	Temat zajęć	Liczba godzin	Treści
1.	<i>Edukacja obywatelska w szkole ponadpodstawowej.</i>	1	- Analiza podstawy programowej. Filozofia zmian, cele kształcenia, treści kształcenia: treści obowiązkowe, treści fakultatywne. Edukacja obywatelska w LO i technikum oraz w szkole branżowej. Ramowe plany nauczania. Specyfika przedmiotu. - Treści fakultatywne podstawy programowej Edukacji obywatelskiej oraz działania do wyboru. Jak wybrać treści fakultatywne oraz czym się kierować wybierając działania obywatelskie. Tematy kontrowersyjne.
2.	<i>Edukacja obywatelska a Wiedza o społeczeństwie w szkole podstawowej. Edukacja obywatelska a Wiedza o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej (zakres rozszerzony).</i>	1	- Jaką wiedzę dysponują uczniowie po szkole podstawowej przed rozpoczęciem zajęć z nowego przedmiotu. Analiza podstawy programowej z WOS w szkole podstawowej. - Jak uczyć Edukacji obywatelskiej w kontekście Wiedzy o społeczeństwie w szkołach ponadpodstawowych (zakresu rozszerzonego). Analiza podstawy programowej z Wiedzy o społeczeństwie w szkołach ponadpodstawowych.
3.	<i>Edukacja obywatelska a inne przedmioty w szkole ponadpodstawowej</i>	1	- Edukacja obywatelska w powiązaniu z innymi przedmiotami nauczania w szkole ponadpodstawowej. - Holizm w edukacji. - Korelacja i integracja międzyprzedmiotowa. Modele integracji międzyprzedmiotowej.
4.	<i>Działania obywatelskie z instytucjami ze środowiska lokalnego.</i>	2	Przykładowe formy pozalekcyjnej i pozaszkolnej edukacji obywatelskiej: samorząd szkolny, młodzieżowe rady miejskie, młodzieżowe rady gminy, rady osiedli - jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego, budżet obywatelski, szkolne kluby wolontariatu, harcerstwo, stowarzyszenia i fundacje, spotkania z radnym, wójtem, burmistrzem, adwokatem, spotkania ze świadkiem

			historii, obserwacja posiedzenia rady miasta/gminy/rozprawy sądowej.
5.	Środki dydaktyczne w warsztacie pracy nauczyciela <i>Edukacji obywatelskiej</i>.	1	Najważniejsze środki dydaktyczne ułatwiające realizację celów podstawy programowej edukacji obywatelskiej: teksty źródłowe, graficzne środki symboliczne, środki obrazowe, środki audiowizualne. Zasoby sieci Internetu.
6.	Metody kształcenia: portfolio, symulacja.	2	- Metoda portfolio teoria i praktyka. - Metoda symulacji teoria i praktyka
7.	Projekt edukacyjny.	4	Teoria metody projektów. Projekt edukacyjny krok po kroku. Przykładowe projekty.
8.	Metody kształcenia: dyskusje i ich rodzaje.	1	Wybrane metody dyskusji teoria i praktyka: dyskusja panelowa, dyskusja plenarna, debata za i przeciw, debata oksfordzka.
9.	Metody kształcenia przydatne w edukacji obywatelskiej.	2	Przykładowe metody przydatne w edukacji obywatelskiej: design thinking, metoda odwróconej klasy, analiza SWOT, webQuest, drzewo decyzyjne, metaplan.
10.	Ocenianie w ramach <i>Edukacji obywatelskiej</i>. Ewaluacji pracy uczniów i pracy nauczyciela w ramach <i>Edukacji obywatelskiej</i>.	1	- Specyfika oceniania w ramach <i>Edukacji obywatelskiej</i> . Jak, co i kiedy oceniać. - Istota ewaluacji. Narzędzia i techniki ewaluacji.

Treści programowe z podziałem na moduły i dwa dni zajęć

Dzień 1

Moduł I

Podstawa programowa *Edukacji obywatelskiej* (1 godzina):

- cele kształcenia;
- treści kształcenia (treści obowiązkowe, treści fakultatywne);
- wiedza i kompetencje, zaangażowanie, sprawczość;
- działania do wyboru;
- specyfika przedmiotu.

Moduł II

Edukacja obywatelska a Wiedza o społeczeństwie w szkole podstawowej oraz Wiedza o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej (zakres rozszerzony) (1 godzina).

Moduł III

Holizm w edukacji. *Edukacja obywatelska* a inne przedmioty w szkole ponadpodstawowej. Korelacja i integracja międzyprzedmiotowa. Modele integracji międzyprzedmiotowej (1 godzina).

Moduł IV

Działania obywatelskie z instytucjami ze środowiska lokalnego. Wybrane formy: samorząd szkolny, Młodzieżowe Rady Miejskie, Młodzieżowe Rady Gminy, jednostki pomocnicze samorządu terytorialnego, budżet obywatelski, szkolne kluby wolontariatu, spotkania z radnym, wójtem, burmistrzem, adwokatem, spotkania ze świadkiem historii, obserwacja posiedzenia rady miasta/gminy, obserwacja rozprawy sądowej (2 godziny).

Moduł V

Środki dydaktyczne w edukacji obywatelskiej. Przegląd najważniejszych środków dydaktycznych przydatnych w realizacji treści i kształtowaniu umiejętności z zakresu edukacji obywatelskiej (1 godzina).

Moduł VI

Metody kształcenia: portfolio, symulacja. Teoria i praktyka (2 godziny).

Razem 8 godzin

Dzień 2

Moduł VII

Projekt edukacyjny w edukacji obywatelskiej. Teoria metody projektów. Projekt edukacyjny krok po kroku. Przykładowe projekty (4 godziny).

Moduł VIII

Wybrane metody nauczania – uczenia się przydatne w edukacji obywatelskiej (3 godzin).

- metody dyskusji (panelowa, plenarna, debata za i przeciw, debata oksfordzka);
- wybrane metody: webQuest, analiza SWOT, metaplan, drzewo decyzyjne, design thinking, metoda odwróconej klasy.

Moduł IX

Ocenianie w ramach edukacji obywatelskiej. Ewaluacji pracy uczniów i pracy nauczyciela w ramach edukacji obywatelskiej (1 godzina).

Razem 8 godzin

10 godzin praca własna uczestników na podstawie udostępnionych materiałów.

ŁĄCZNIE 16 g. + 10 g.+ 2 g. ewaluacja = 28 godzin.

Efekty uczenia się

(na poziomie VI Polskiej Ramy Kwalifikacji)

Wiedza

Uczestnik:

- zna i rozumie podstawowe zagadnienia (treści nauczania) z zakresu edukacji obywatelskiej;
- zna i rozumie reguły poprawnego stosowania wybranych środków dydaktycznych przydatnych w zajęciach z zakresu edukacji obywatelskiej;
- zna i rozumie reguły poprawnego wprowadzania wybranych metod nauczania i uczenia się przydatnych w zajęciach z zakresu edukacji obywatelskiej.

Umiejętności

Uczestnik:

- potrafi dostosować sposób komunikowania treści do poziomu wiedzy ucznia;

- potrafi dobrać środki dydaktyczne z zakresu edukacji obywatelskiej, adekwatne do realizacji celów nauczania przedmiotu;
- potrafi właściwie dobrać metody dydaktyczne do realizacji celów przedmiotu;
- potrafi dobrać i zaprojektować działania obywatelskie do realizacji celów przedmiotu;
- potrafi napisać scenariusz projektu;
- potrafi samodzielnie gromadzić, oceniać i przetwarzać informacje, a także identyfikować braki w swojej wiedzy i samodzielnie je uzupełniać, ewaluować pracę uczniów oraz własną pracę.

Kompetencje społeczne

Uczestnik:

- jest gotów do kreatywnego poszukiwania rozwiązań stawianych przed nim problemów oraz jest otwarty na nowe koncepcje naukowe i metodologiczne;
- jest gotów do oceny poziomu swojej wiedzy, dokonuje samooceny własnych kompetencji, rozumie potrzebę rozwoju zawodowego i kształcenia ustawicznego (kształcenia przez całe życie).